

५६

श्रीगणेशायनमः॥ मंदारमालाकुलितालकायैकपालमालाकुतशेषराय॥ दिव्याभ्यरायेवदि
 गंवरायनमः शिवायेवनमः शिवाय॥ १॥ वेलाशशिरवरेरुम्पेगीरी पृथ्वीशंकरं॥ गुह्याकु
 सतरंगुह्यकथयस्वमहेश्वर॥ सर्वेबांधर्मसर्वस्वमस्यापसमहत्फलं॥ प्रसन्नोऽसि यदा नीया
 यमं ब्रूहि ममाग्रतः॥ केनेदं त्वमया प्राप्तं तपोदानव्रतैर्नवा॥ अनादिमध्यमधीधनं भर्तृत्वं च
 जगत्प्रभो॥ ईश्वर उवाच॥ अष्टादशदेवि मया रक्ष्यतं तवाग्रे व्रतमुत्तमं॥ गुह्यात्तु मया सर्वस्य क
 थयामितव प्रिये॥ यथा च उद्गारे चंद्रो ग्रहाणां भागुरेव च॥ वर्णानां च यथा विप्रो देवानां च
 यथा हरिः॥ नदीनां च यथा गंगापुराणां च भारतं॥ वेदानां च यथा साम इंद्रियाणां च मनो
 यथा॥ पुराणा वेदसर्वे सामागमेन यथा दितं॥ एकाग्रैराष्ट्यादुषेद यथा दृष्टं हिमाचले॥
 यस्वपुण्यप्रभावेन प्राप्तमर्द्धासनं प्रिये॥ तत्तु सर्वं कथयिष्यामि यथा दृष्टं पुरा व्रतं॥
 भाद्रमासि सिते पक्षे तृतीया हस्तसमुत्ता॥ तस्यां नृसुखानमन्त्रेणारविपापैः प्रमुच्यते॥ अ
 ष्टादशदेवित्वमापूर्वमज्ञानवत्स्या व्रतं श्रेष्ठं॥ तत्सर्वं कथयिष्यामि यथा दृष्टं हिमाच
 ले॥ पार्वत्युवाच॥ कथं मया देवधारितं व्रतमुत्तमं॥ तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि क

वृत्तं चरितं महत् ॥ इन्द्र उवाच ॥ अस्मिन् तत्र महा दिव्यो हिमावांश्च नगेश्वरः ॥ नाना नीम मलसिं हना
 नाडुमलताकुलः ॥ नाना पक्षि सुसंघातः नाना मृग विचितः ॥ यत्र देवाः सगंधर्वाः सिद्ध चारण्य
 घकाः ॥ विचरन्ति सदा हृष्टाः गंधर्वाः गीततत्पराः ॥ स्फोटिकैः कांचनेः शृंगैर्नमि वेदुर्मंडि
 तैः ॥ श्लिष्टान् भुजै रिव काशं हिमवाने धरा उमते ॥ हिमेण नूरीताः सर्वगंगा ध्वज विचि
 तः ॥ अश्वतोत्स संघातैः शोभमानो नगेश्वरः ॥ तत्र त्वपार्वतिर्वत्से कुर्वन्ती सुमहं पः ॥ अ
 वेदाश्च कंदे विधुः श्रुपानमधोमुखी ॥ संवत्सरे चतुःषष्टी पक्षे पण्येनं कृतं ॥ माघे मा
 से जले मग्ना वैशाखे चाग्निसेविनी ॥ श्रावणे च वद्विषि अन्नपान विवर्जिता ॥ दृष्ट्वा ता
 ते न तत्कथं चिंतयादुःखितो भवेत् ॥ कस्मै देयामपा कन्या इत्येवं चिंतयान्वितः ॥ तस्येवं चि
 त्तमानस्य मुनिनो रदः प्राप यौ ॥ तत्रार्घ्यं विष्टरं पाद्यं नारदाय ददौ गिरिः ॥ हिमवानुवाच
 किमर्थमागतं देवकथ्यता मुनि सत्तम ॥ नारद उवाच ॥ हिमवन् पृष्ठं मे कार्यं नि
 ना प्रेषितोऽस्मिह ॥ योग्यं घोग्यापदस्तव्यं कन्यारत्नमिदं त्वया ॥ वासुदेव समो नास्ति

प्रायाः

अथ श्रुत्वा पितुर्वाक्यं पार्वती दुःखिता भवत् ॥ दुःखं भारति संवत्सरात् खिप्रवर्षात् निवृत्तिं
 ब्रह्मशत्रुणादिषु ॥ चिंतानकार्यान्मायां दीपतां मम सत्तम ॥ हिमवान् उवाच ॥ त्रासुदे
 व समो देवः कन्याप्रार्थयते यदि ॥ तदा मया प्रदत्तं त्वं त्वदागमनगौरवात् ॥ इत्येव गदित
 श्रुत्वा पयोस्वर्गं च नारदः ॥ पीतांबरं धरं देवं शंखचक्रगदाधरं ॥ कृत्वा जलीपुटो भुत्वा मु
 नीन्द्रप्रत्यभाषितः ॥ शृणु देव श्रुतं कार्यं विवाहे निश्चयस्तु यि ॥ ततो वै हिमवान् प्र
 हकान्याप्रवचनं तदा ॥ हिमवारो उवाच ॥ रत्नासि त्वं मया पुत्री देवाय वनमालिने इति श्रुत्वा
 पितुर्वाक्यं जगाम सरि मंदिरं ॥ पार्वती उवाच ॥ शृणु सखी मया पूर्वं मनसा पदिवारि
 तं ॥ कपदिनं तु भर्तारं करिष्ये हं न संशयः ॥ एतन्मै चिंतितं कार्यं तातेन कृतमन्यथा ॥ त
 स्मादेह परित्याग्यं करिष्यामि न संशयः ॥ पार्वती वचनं श्रुत्वा सरवी वचनं ब्रवीत् ॥
 सरपु उवाच ॥ किमर्थं दुःखिता देवि कथं पश्य ममाग्रतः ॥ येनैव तत्त्वमभद्रं हि करिष्यामि
 न संशयः ॥ पितामत्र न जानाति व्रजं त्वत्तद्वनं मरुत् ॥ इत्येव संमतं कृत्वा गीतासि त्वं
 मरुद्वने ॥ ईश्वर उवाच ॥ पिता निरीक्षयामास हिमवान् गृहे गृहे ॥ केन नीतासि त्वं

पुत्री देवराजवर्जिनैः॥ सत्पंकृतं सरिवमिः सार्द्धं किंदास्पंचक्रपारिणे। इत्येवं चिंतया विधो म
 र्धितः पतितो भुवि॥ हा हा ह्रस्वात्ततो लोकाः प्रधावन्ति गिरिप्रति॥ किमर्थं मूर्खं या प्राप्तः क
 यपस्वमहागिरे॥ हिमवान्नुवाच॥ न जाने केन दुष्टेन कन्यास्तन दृते तु मे॥ दृष्ट्वा वा कालसर्पे
 ण सिंहव्याघ्रेण वा हता॥ न जाने व्रजता उत्री केन दुष्टेन वा हता॥ कं पते शोकसंतोषो वा ते त
 नैव पथात हः॥ पार्वत्युवाच॥ गते मयि वने स्वामि नु किं कृतं सखिमिः सह॥ सतन्ये संशय
 सिद्धिः मम प्राणगते प्रभो॥ ईश्वर उवाच॥ व्याधुसिं हैश्वर्यमस्तु कैः सेव्यमाने महागजैः। त
 स्मिन् रवने महाघोरे व्रजं त्पासखिमिः सह॥ दृष्ट्वा तत्र नदीरम्या तत्तीरे सुमहारसं। उपविष्ट
 सरिवमिः सार्द्धं मन्नाह रविवर्जिता॥ वालुकाभिः कृता मूर्तिः पार्वत्या सहितं मम॥ हस्तन
 क्षत्रसंयुक्तं भाद्रमासे नृतीये॥ तत्र गीतेन वाचेन रात्रौ जागरणं कृतं॥ तेन व्रतप्रभावेन आस
 चेलितं मम। संजाते देवितश्चैव यत्र त्वं सरिवमिः सह॥ प्रसन्नो स्मि मया प्रोक्तं व्रतं ब्रूहि व
 नने॥ पार्वत्युवाच॥ यदि प्रसन्नो मे देव भर्ता भव महेश्वर॥ तथेत्सु क्तं मया देविकेन
 पुनरागतं॥ ततः प्रभाते संप्राप्तेन घासर्वं विसर्जितं॥ पान एतु कृतं तत्र साव्या सार्द्धं

श्रीपा

३

उत्त

शुद्धिचक्र

पापउभे॥ हिमवानपि संप्राप्तोपत्रत्वं निर्जनेवने॥ चतुर्दिशो निरी शब्दे कभोलो नाविवर्जित
 दृष्टातत्र नदीतीरेषु सुतं कन्यकाक्षम्॥ उत्थाप्योत्संगमानी परो रजंकुस्तेनरः॥ सिं हेव्या
 नुमातिं वा किमर्थं वनमागता॥ पार्वत्युवाच॥ श्रुत्वा तत्तमया पूर्वोत्सोत्स्वान्पुंशं करे॥ त
 न्यथा हृतताततेनाहं वनमागता॥ तथेत्सु क्त्वा हिमपेतानीतासित्वगृहं प्रति॥ ततः प्रयु
 मस्माकं लुत्वा वै वाहिकी क्रिया॥ तेन व्रतप्रभावेन प्राप्तुमर्धसिनं त्वया॥ तदा दिव्रत
 राजतु न कस्याप्ये निवेदयेत्॥ व्रतराजस्य नाम मेदं श्रुत्वा देवियया भवत्॥ अलिमिह हि
 तोयस्मात्तस्मात्सा हरितालिका॥ पार्वत्युवाच॥ नामेदं कथितं देवविधिं बुद्धममप्रभो॥ किं पुनरिति
 फलं चास्याः केन वा त्रिभुवने यदि॥ श्रुत्वा उवाच॥ श्रुत्वा उदे विवृतं बद्धे नारीणां व्रतमुत्तमं॥
 कर्त्तव्यं तु प्रपत्नेन पदिसो भाग्यमिच्छति॥ तोरणदिव कर्त्तव्यं कदलीस्तंभमं उत॥ आश्राय
 पटवस्त्रेण नानावर्णविविधितं॥ चंदनादिगंधेन लेपनं कुरु मंडपं॥ शारवमेरीमृदं जा
 रिवारये द्रुमिर्वनेः॥ नाना मंगलसंस्कारं कर्त्तव्यं समनि॥ स्थापयेत्तत्रैव त्माकपाटं त्या
 सहितं मम॥ पूजयेद्द्रुपुष्पैश्च गंधधूपमनोहरैः॥ नाना प्रकारेणैवैद्यैरुपोष्य जागरण

३३

जे
 जे ॥ नालिकैरैः पुगी फलैर्जैर्विरैर्लकुचादिभिः ॥ विजयैस्तु गारंगैः फलैरुन्वेस्तु विशेषतः ॥ मत्तुं दे-
 ज्यैः सर्वैः फलैश्च कुसुमैरपि ॥ क्षुपरीपादिभिश्चैव मंत्रेणानेन पूजयेत् ॥ शिवो मे सर्वसांगल्येशिवा
 नमोनमः ॥ शिवाय च नमस्तुभ्यं शिवायै सततं नमः ॥ सर्वसंपत्तिदायिन्ये सुखदात्रे नमोनमः ॥ नाम-
 ब्रह्मरूपिणे जगन्मात्रे नमोनमः ॥ संसारभयसत्रस्तत्राहिमां सिंहवाहिनि ॥ येन कामेन भो देवि
 तासिमहेच्चरि ॥ राजपदे हि च सो भाग्यं प्रसन्ना भव पार्वती ॥ मंत्रेणानेन मां देवि पूजयेच्च त्वम-
 कृत्या श्रुत्वा विधानेन दद्याद्दत्त्रादिकं तथा ॥ ब्राह्मणाय च दातव्यं वस्त्रं धेनुं हिरण्यं ॥ सत्त्वं वै च-
 तेन दंपतिभ्यां सहेवतु ॥ संकल्पस्तु तथा कुर्याद्द्वंद्वं क्षुपादिभिस्तथा ॥ एवं यादु कुरुते नारी स-
 पेः प्रमुच्यते ॥ सप्त जन्म भवेद्वा ज्यं सो भाग्यं सहितेन वै ॥ तृतीयायां तु पानां नारी आहारं
 यदि ॥ सप्त जन्म भवेद्द्वंद्वं वै ध्वं पुनः पुनः ॥ दारिद्र्यं पुत्रशोकं च कर्कशादुःखं भागिनी ॥
 ते सान्नरके द्योरेनोपवासकरोति यः ॥ कांचनं रजतं मृतं तथा वंशस्य भाजनं ॥ क्षुपमेतत्स-
 कायपारणतदन्तरं ॥ एवं विधिं यादु कुरुते च नारी त्वया समानं लभते च भर्ता ॥ विना-
 लोतकं तु ल्यरूपं सा युज्यमुक्तिं लभते समग्रं ॥ अश्वमेधसहस्राणि वा जपेय प्रो-

३० १/८

त्रैलोक्यमप्येणलभ्यतेनात्र संपाद्य ॥ एतन्नेकचित्तं देवि द्रष्टुं ज्ञातुं तत्तु मे ॥ पत्न्या प्र-
 त्रेण लभ्यते वाञ्छितं फलं ॥ ॐ ॥ इति श्रीलिंगपुराणे उमा महेश्वरसंबारे परित्यागिकाव्ये
 समाप्ता ॥ ॐ नमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥